

**Quick Scan
ABN AMRO
In opdracht van de Novib**

**SOMO
Irene Schipper
Amsterdam, juni 2003**

Inleiding

H1. Bedrijfsprofiel ABN AMRO

H2. Sector analyse financiële sector

De MVO issues binnen de financiële sector.

Voorbeelden van issues.

H3. Scan op negatieve publiciteit

Overzicht van de issues waarmee ABN AMRO mee in de publiciteit is gekomen.

Andere negatieve publiciteit

Issues van ABN AMRO nader toegelicht.

De Chad-Cameroon oliepijplijn.

Betrokkenheid van ABN AMRO bij het omstreden oliepijplijn project

Baku-Ceyhan

Aandeel in wapenproducent Insys.

Financiële dienstverlening aan IHC Caland.

De liberalisering van diensten

Financiering van oliepalmplantagebedrijven

Financiële dienstverlening in de mijnbouwsector

De Norilsk Nikkelmijn

De Freeport goud- en kopermijn

Financiële dienstverlening in de diamanthandel

H4. MVO Beleid van ABN AMRO

Overzicht MVO Beleid

MVO ontwikkelingen.

De bedrijfsgedragscode: 'De Business Principles'

Analyse van de Business Principles

ABN AMRO Risk Policies: MVO beleid op sector niveau

De ABN AMRO Risk Policies: bosbouwbeleid.

Sector beleid voor mijnbouw en voor olie- en gas.

Codes voor de financiële sector

De 'Equator Principles'

Kritiek van NGO's op de 'Equator Principles'

De UNEP Code for financial institutions.

De WBCSD Working Group Finance

ICC Charter

H5. De implementatie van het MVO beleid.

Stakeholder betrokkenheid

Transparantie en rapportage aan stakeholders

Onafhankelijke verificatie

Afdeling Risk Management ABN AMRO

Onderzoek CNV

H6. De MVO bedrijfsanalyse

Bijlagen

Bijlage: De Business Principles

Bijlage: The ABN AMRO Risk Policies, Forestry & Tree Plantations

Bijlage: Persbericht ABN AMRO over invoering Equator Principles, 4 juni 2003.

Bijlage: Brief van ABN AMRO aan dhr. Bommel van de SP inzake Insys.

Bijlage: Persbericht ABN AMRO toelichting op Insys en Clusterbommen.

Bijlage: reactie ABN AMRO op IHC Caland issue.

Bijlage: CEO's and Chairmen statement WBCSD

Bijlage: Infoblad Milieudefensie ABN AMRO en Mijnbouw

Bijlage: Persbericht Milieudefensie Equator Principles

Inleiding

Deze Quick Scan is gericht op het maatschappelijk verantwoord ondernemen van ABN AMRO.

De vragen die hierbij centraal staan:

- *Welke financiële diensten levert ABN AMRO?*
- *Wat zijn de belangrijkste issues waarmee ABN AMRO te maken heeft?*
- *Wat is de negatieve publiciteit rondom ABN AMRO als het gaat om MVO issues?*
- *Hoe kunnen de Business Principles van ABN AMRO beoordeeld worden?*
- *Heeft ABN AMRO zich aangesloten bij een sectorgedragscode die betrekking heeft op maatschappelijk verantwoord ondernemen?*
- *Hoe kan het beleid van ABN AMRO op het gebied van MVO beoordeeld worden?*

Het rapport begint met een kort bedrijfsprofiel en karakterisering van het bedrijf.

De informatie in de Quick Scan is afkomstig uit openbare bronnen zoals internationale persdatabanken, internationale bedrijfseconomische databanken en het internet en uit contacten met NGO's.

De Quick Scan van ABN AMRO is gemaakt in opdracht van de Novib.

H1. Bedrijfsprofiel ABN AMRO

ABN AMRO is een sterk internationaal georiënteerde bank met een balanstotaal van circa EUR 597 miljard. ABN AMRO richt zich op bankieren, fondsbeheer, verzekeringen en leasing. Gemeten naar kernvermogen is ABN AMRO de 8^e Europese bank en staat op een 17^e plek op de wereldranglijst.

ABN AMRO heeft ruim 3000 kantoren in 66 landen en gebiedsdelen, en heeft op basis van FTE's wereldwijd 105.000 medewerkers. Naar nominale aantallen zijn dat 32.693 medewerkers in Nederland en 73.745 buiten Nederland.

ABN AMRO staat genoteerd op Euronext en de beurs van Londen en New York. De nettowinst over 2002 bedroeg EUR 2.412 miljoen.

ABN AMRO opereert vanuit drie Strategische Business Units, die elk verantwoordelijk zijn voor het beheer van een specifiek klantensegment:

- Wholesale Clients (Zakendivisie) voor grote internationale ondernemingen en instellingen. Met ongeveer 10.000 klanten, 20.200 medewerkers en activiteiten in meer dan 45 landen. De wholesale unit behoort tot de grootste in Europa.
- Consumer & Commercial Clients (Consumentendivisie) richt zich op particuliere klanten en het MKB in de drie thuismarkten - Nederland, de VS en Brazilië - en een aantal geselecteerde groeiemarkten. Voor de dagelijkse bankzaken.
- Private Clients & Asset Management (Private cliënten en vermogensbeheer) verleent private banking diensten aan vermogende klanten en levert beleggingsproducten aan financiële tussenpersonen en institutionele klanten. Dit is het snelst groeiende onderdeel van het concern.

ABN AMRO is de op drie na grootste particuliere bank in Brazilië. Recentelijk heeft ABN AMRO een grote overname gedaan in Brazilië.¹

Een van de activiteiten van ABN AMRO is het arrangeren van projectleningen. Volgens de Rain Forest Action Network (RAN) is ABN AMRO de grootste arrangeur van leningen voor olie en gas pijpleidingen.² Daarnaast behoort ABN AMRO tot de grootste financiële dienstverleners in de mijnbouwsector en in de diamantsector.

¹ **ABN AMRO** Holding NV-dochter **ABN AMRO** Real, heeft overeenkomst bereikt met Banca Intesa over de voorwaarden van de acquisitie door **ABN AMRO** van het belang van 94,57 pct van Banca Intesa in Banco Sudameris. Door de acquisitie verstevigt Banco **ABN AMRO** Real haar positie als de op drie na grootste particuliere bank in **Brazilië** qua kredieten en deposito's en de op vier na grootste bank qua balanstotaal. Banco Sudameris biedt retail banking en commercial banking diensten aan ongeveer 500.000 klanten met 6.280 medewerkers en in totaal 293 kantoren in het zuidoosten van **Brazilië**, **AFX-NL** **June** 16, 2003 Monday

² The group's gripe is that Citigroup's lending for oil and gas **pipelines** is having a horrendous impact on the environment and Hogue is hoping that besmirching the bank's public image will force it to change its policies. (JP Morgan Chase and Bank of America are not much better, she says, **while ABN AMRO is industry leader**.) Financial Times (London), February 20, 2003, Thursday USA Edition 1

H2. Sector analyse financiële sector

De MVO issues binnen de financiële sector.

Een financiële instelling is een intermediair in het financiële verkeer tussen particulieren, bedrijven, overheden en non-profitorganisaties. Het economisch handelen van deze partijen kan een belasting van natuur en milieu betekenen, maar kan ook mensenrechtenschendingen tot gevolg hebben. Ook projecten die leiden tot grootschalige milieuvernietiging en tot sociale problemen worden gefinancierd door banken. Bij infrastructurele projecten zijn gevolgen bijvoorbeeld ernstige lucht- en waterverontreiniging, boskap en gedwongen verhuizing van de lokale bevolking.

Bij issues rond financiële instellingen gaat het vooral om krediet verlening of het verlenen van andere financiële diensten aan omstreden bedrijven /omstreden projecten/omstreden particulieren en omstreden sectoren.

Voorbeelden van issues.

Regenwouden

Het financieren van bedrijven die zich schuldig maken aan de vernietiging van regenwouden.

Het financieren van mijnbouw.

Mijnbouw is een sterk vervuilende industrie met een enorme ecologische impact op de directe omgeving en met enorme impact voor de lokale bevolking. Bij de winning van metalen komen enorme hoeveelheden afval vrij. De financiering van mijnbouwprojecten leidt in bijna alle gevallen tot milieu- en sociale schade.

Mijnbouw vindt meestal plaats in armere landen en regeringen kunnen het geld van de mijnbouwbedrijven goed gebruiken, waardoor weinig beschermende voorwaarden gesteld worden om milieu- en sociale schade te voorkomen. In de toekomst zullen de gevolgen van mijnbouw alleen maar groter worden. Door de groeiende vraag naar grondstoffen, gaan mijnbouwbedrijven meer en meer over tot grootschalige exploitatie van zogenaamde 'arme ertsvoorraden'. Steeds grotere landstreken raken daardoor vervuild en vernield.³

Om aan te geven wat de problematiek rondom een mijn kan zijn, een voorbeeld van een kopermijn: voor de exploitatie van een kopermijn in Peru⁴ is er 700 liter water per seconde nodig. Dit water moet komen uit een rivier die daarvoor 7 kilometer moet worden omgelegd. Zwaar vervuild water dat de mijn weer uitkomt, zal de verderop gelegen gebieden ernstige milieuschade toebrengen. Door de grondwateronttrekking zal bovendien de citroenteelt, de belangrijkste bron van inkomsten voor de provincie, volledig stil komen te liggen.

De financiering van olie- en gasprojecten

Net als mijnbouw behoort gas en oliewinning tot de meest vervuilende takken van industrie.

Een ander issue is de rol van financiële instellingen in de GATS discussie.

De GATS is het verdrag binnen de WTO over handel en diensten. De issue hierbij gaat om zaken als de toegankelijkheid van bancaire diensten aan arme bevolkingsgroepen.

Rol van banken als het gaat om schuldenpositie van een land

Handel in schuldenconversies.

³ Uit: 'Mijnbouw en de rol van ABN AMRO', infoblad van Milieudefensie, zie ook in de bijlagen.

<http://www.milieudefensie.nl/campagnes/groncamp/abn-info.htm>

⁴ Het mijnbouw bedrijf Minera Quellaveco heeft plannen voor een grote kopermijn in de Peruaanse provincie Moquegua. Uit: Water: mensenrecht of handelswaar, 2002, Milieudefensie, Campagne Globalisering & Milieu.

H3. Scan op negatieve publiciteit

In dit hoofdstuk staat de reputatie van een bedrijf centraal. Onderzocht wordt of het bedrijf in de publiciteit is gekomen met het schenden van MVO criteria of de eigen gedragscode. Onderzocht wordt of het bedrijf onderwerp is (geweest) van campagnes van milieu-, mensenrechten-, of consumentenorganisaties, en wat voor relaties onderhoudt het bedrijf met vakbonden, hier en in het Zuiden.

Overzicht van de issues waarmee ABN AMRO mee in de publiciteit is gekomen.

2003 – ABN AMRO is ‘Joint Lead Arranger’ voor de financiering van de Chad-Cameroon oliepijplijn. Dit project is omstreden en hiertegen wordt campagne gevoerd door Friends of the Earth International (FOEI). ABN AMRO is voor deze projectfinanciering gehuldigd door de eigen sector als ‘Best deal of the year’⁵.

2003 – Mogelijke betrokkenheid van ABN AMRO bij het omstreden oliepijplijn project Baku-Ceyhan (Azerbijan-Turkije). Op sites van milieuorganisaties die campagne voeren (FOEI) rond deze pijplijn, wordt ABN AMRO niet genoemd als betrokken bank, een artikel van April 2002 noemt echter ABN AMRO als betrokkene.⁶

2002- De Campagne tegen Wapenhandel roept beleggers, rekeninghouders en relaties van ABN AMRO op te protesteren, omdat ABN AMRO voor bijna 50 procent grootaandeelhouder van de Britse Insys Group zou zijn. De Insys Group maakt clusterbommen.

2002- Een grote coalitie van Nederlandse NGO’s en politieke partijen roepen 5 banken op, waaronder ABN AMRO, om geen financieringen meer te verstrekken aan IHC Caland. ABN AMRO speelt hierin een extra rol omdat zij als huisbankier van IHC Caland tot eind 2001 nieuwe aandelen emissies faciliteerden.

2002 - Dierenactivisten verwijten ABN AMRO facilitaire diensten te verlenen aan het proefdiercentrum BPRC.

2002- In een rapport van SOMO wordt het ABN AMRO verweten dat ondanks alle codes die de bank heeft ondertekend, er in de praktijk nog veel mis is⁷.

⁵ Chad-Cameroon Pipeline, African Oil & Gas Deal of the Year. ABN AMRO acted as Joint Lead Arranger (Project Finance Magazine, Deal of the Year 2001, February 2002)

⁶ ‘... **ABN AMRO** and SG have been appointed to conduct a short review of the \$ 2.7bn financing package for the Baku-Tbilisi-Ceyhan **oil pipeline** for lead sponsor BP. The financing structure for the pipeline is not finalised. However, the EBRD and IFC are each thought to have provisionally ...’ Source: Euroweek, April 26, 2002, : Middle East; Syndicated Loans; Statistical Data Included

⁷ ‘Why did trade unions have to lobby for years before ABN AMRO stopped financing a Dutch dredger operating in Burma, a country that was internationally condemned for oppressing its population by the government which used earnings from foreign companies? Also is was only after years of NGO pressure the bank conceded that its (indirect) financing of palm oil plantations in Indonesia had detrimental environmental effects and that it was necessary to set up concrete environmental guidelines for its lending process. This proves that ABN AMRO’s subscription tot the voluntary

2001 – Onder de noemer financiële dienstverlening aan omstreden particulieren valt de berichtgeving over de relatie met Osama Bin Laden. De bank is huisbankier van de Bin Laden familie (die stelt met de broer gebroken te hebben) en correspondentbank van de Soedanese Al Shamal Islamic Bank, die naar verluidt mede is opgericht door Bin Laden. AMRO AMRO stelde in beide gevallen overtuigd te zijn dat haar rekeningen niet zijn misbruikt voor terroristische doeleinden.⁸

2001 – Een case study over ABN AMRO in Brazilië van SOMO in het kader van de GATS onderhandelingen⁹, geeft aan dat de globalisering van ABN AMRO's diensten niet ten goede komt aan de armere klanten. Daarbij is ABN AMRO een veel minder goede werkgever in Brazilië dan in Nederland wat betreft arbeidsomstandigheden, lonen, en relatie met de vakbond. ABN AMRO is lid van veel lobby organisaties die grote invloed uitoefenen op de GATS onderhandelingen. Daarbij bieden de nieuwe 'Business Principles' bieden geen concrete oplossing voor veel maatschappelijke en werknemersproblemen.

2001- Financiering van oliepalmlantagebedrijven, die zich in Indonesië schuldig maken aan de vernietiging van tropisch regenwoud.

2001 – Betrokkenheid van ABN AMRO in de diamant sector. De diamantsector heeft te maken met 'conflictdiamanten', dat zijn diamanten (uit conflictgebieden) die illegaal worden verhandeld ter financiering van wapenhandel en oorlog.

2000 – Aandacht vanuit de organisatie Transparency International (TI) voor maatregelen tegen witwaspraktijken. Op 30 oktober 2000 maakten 11 internationale banken, waaronder de ABN AMRO, maatregelen bekend waarin zij samen het witwassen van crimineel geld gaan aanpakken, de 'Wolfsberg AML (Anti-Money Laundering) principles.

1998 – (1^e issue) Financiële betrokkenheid bij de Freeport mijn in Papoea New Guinea, voormalig Irian Jaya.

Andere negatieve publiciteit

Lage score DSR Rating

Het Onderzoeksbureau DSR¹⁰ heeft de AEX bedrijven onderzocht op duurzaamheidsaspecten. De rating is kwantitatief en betreft 6 aspecten: werknemers, leveranciers en mensenrechten, samenleving, milieu, corporate governance en klanten. Het onderzoek betreft het jaar 2001. Uit het onderzoek blijkt dat ABN AMRO in de totaal score op een 19e plaats staat van de in totaal 24 onderzochte AEX bedrijven. ABN AMRO scoort als de op één na slechtste `wat betreft 'werknemers', dit komt omdat zij weinig transparant zijn in hun personeelsbeleid.¹¹

Business Charter for Sustainable Development (1992), the launch of its "corporate values" (1997), the membership of the World Business Council for Sustainable Development (2000) and the Dutch organisation on corporate responsibility (Vereniging Ondernemen & Maatschappij), the use of the OECD guidelines for environmental impact assessments and its own environmental reporting, did not prevent the environmental problems in Indonesia.' Bron: Liberalisation in banking services does not have the stated effects, summary of the case study of ABN AMRO in Brazil, by Myriam Vander Stichele, SOMO, March 2002.

⁸ Financiële Dagblad, december 3, 2001, ABN beoordeelt ethisch gehalte klant.

⁹ http://www.somo.nl/somo_ned/projecten/GATS%20case%20ABN.pdf, 'Niet iedereen wint bij de offensieve inzet van Nederland in de WTO: Case study over ABN AMRO in Brazilië', SOMO, december 2001.

¹⁰ Een initiatief van Triodos Bank, Mees Pierson, en PGGM.

¹¹ Duurzaam ondernemen onder AEX-bedrijven: een onderzoeksrapport van Dutch Sustainability Research, Zeist, juni 2003.

De issues van ABN AMRO nader toegelicht.

De Chad-Cameroon oliepijplijn.

Dit project is omstreden en hiertegen wordt campagne gevoerd door Friends of the Earth International (FOEI). ABN AMRO is voor deze projectfinanciering gehuldigd door de eigen sector als 'Best deal of the year'¹².

Omstreden omdat:

- Risico's van olielekkages die het grondwater vervuilen die niet afgedekt zijn.
- Er wordt landbouwland onttrokken aan de lokale bevolking en de compensatieregelingen zijn niet toereikend.
- Door de aanleg van de pijplijn zal het sociale leven van de lokale bevolking verstoord worden.
- Tsjaad is een politiek instabiel land terwijl stabiliteit wel een vereiste voor een project dat minstens 25 jaar loopt. De opbrengst van de olie exploitatie kan de instabiliteit verergeren. Het is onduidelijk hoe de pijplijn gebouwd en onderhouden kan worden in zo'n gewelddadig land, sabotage activiteiten zijn niet ondenkbaar en kan grote milieuschade aanrichten.
- In Kameroen vinden ook mensenrechtenschendingen plaats.¹³

Betrokkenheid van ABN AMRO bij het omstreden oliepijplijn project Baku-Ceyhan

(Azerbeidjan-Turkije). Op sites van milieuorganisaties die campagne voeren (FOEI) rond deze pijplijn, wordt ABN AMRO niet genoemd als betrokken bank, een artikel van April 2002 noemt echter ABN AMRO wel als betrokkene.¹⁴ Een van de problemen rond deze pijplijn betreffen de bestemming van de opbrengsten, ook zowel IMF als Wereldbank hadden gewild dat er in Azerbeidjaan parlementaire controle zou zijn over de besteding maar zijn toch akkoord gegaan met het feit dat de President zelfstandig kan beslissen. Er is geen persvrijheid in Azerbeidjaan.

Aandeel in wapenproducent Insys.

Uit onderzoek van de Campagne tegen Wapenhandel is gebleken dat ABN AMRO in 2001 mede eigenaar is geworden van de Britse clusterbommen fabrikant Insys.¹⁵ Naar aanleiding van de kritiek hierop heeft ABN AMRO in april 2003 aangegeven zijn belang in het Britse Insys Ltd af te willen stoten. Insys test clusterwapens voor de Britse luchtmacht. ABN AMRO CEO Rijkman Groenink: "We doen er alles aan om dit belang zo snel mogelijk te beëindigen," Hij reageerde daarmee op vragen van de Socialistische Partij, die ook voorafgaand aan de aandeelhoudervergadering van voorjaar 2002, actie voerde tegen het ABN AMRO-belang in Insys. De Socialistische Partij (SP) ageert al langer tegen het aandelenbezit. De partij vindt dat de activiteiten van het Britse bedrijf niet stroken met de

¹² Chad-Cameroon Pipeline, African Oil & Gas Deal of the Year. ABN AMRO acted as Joint Lead Arranger (Project Finance Magazine, Deal of the Year 2001, February 2002)

¹³ Campagne van FOE International tegen de Chad-Cameroon oliepijplijn
<http://www.foe.org/camps/intl/institutions/chadcameroon.htm>

¹⁴ '... **ABN AMRO** and SG have been appointed to conduct a short review of the \$ 2.7bn financing package for the Baku-Tbilisi-Ceyhan **oil pipeline** for lead sponsor BP. The financing structure for the pipeline is not finalised. However, the EBRD and IFC are each thought to have provisionally ...' Source: Euroweek, April 26, 2002, : Middle East; Syndicated Loans; Statistical Data Included

¹⁵ Persbericht, Campagne tegen Wapenhandel, 8 maart 2002.

werkwijze van ABN AMRO, dat maatschappelijk ondernemen hoog in het vaandel zegt te hebben.¹⁶

Groenink waarschuwde wel dat hij de aandelen niet zomaar kan verkopen. ABN heeft het belang verworven via een eigen beleggingsfonds, waar ook andere partijen in deelnemen. Die moeten instemmen met de verkoopplannen. Bovendien zijn er op dit moment geen kopers voor de aandelen Insys, aldus de ABN-topman.

(Voor meer informatie, zie ook in de bijlagen de brief van ABN AMRO aan Dhr. Bommel van de SP, en het persbericht van ABN AMRO daterend van juni '03).

Financiële dienstverlening aan IHC Caland.

In december 2002 riepen Nederlandse NGO's, waaronder NOVIB, en politieke partijen, 5 banken op, om geen financiële dienstverlening meer te verstrekken aan IHC Caland in verband met hun werkzaamheden in Burma.¹⁷ Volgens Milieudefensie spelen de Nederlandse banken dubbel spel. Enerzijds erkennen ze dat IHC Caland beter geen zaken kan doen in Birma. Om die reden hebben ze, daartoe aangespoord door diverse NGOs, hun aandelen in het bedrijf verkocht. Tegelijkertijd blijven ze het bedrijf steunen, en maken ze het daarmee mogelijk dat IHC actief kan blijven in Birma.¹⁸

Zie ook in de bijlagen de reactie van ABN AMRO in het persbericht van 17 februari 2003, waarin ABN AMRO aangeeft dat zij met IHC Caland de afspraak heeft gemaakt dat, de ABN AMRO leningen, niet gebruikt zullen worden voor het project in Birma, en dat het verder een zakelijke klantrelatie betreft waarbij ABN AMRO aangeeft niet verantwoordelijk te zijn voor het handelen van hun klanten.

Reeds onderschreven richtlijnen voorkomen milieuschade niet

Het onderschrijven van de richtlijnen van Business Charter for Sustainable Development (1992) van de Internationale Kamer van Koophandel, the lanceren van de "corporate values" (1997), het lidmaatschap van de World Business Council for Sustainable Development (2000), en het gebruik van de OECD richtlijnen voor 'environmental impact assessments' heeft de vernietiging van regenwoud in Indonesië niet weten te voorkomen. Dit concludeert SOMO in haar onderzoek "Liberalisation in banking services does not have the stated effect".¹⁹

De liberalisering van diensten

Een case study over ABN AMRO in Brazilië van SOMO in het kader van de GATS onderhandelingen²⁰, geeft aan dat de liberalisering ABN AMRO's diensten aan de armere klanten niet ten goede komt. De groei van de bank richt zich op private cliënten en vermogensbeheer (de vermogende klanten) en niet op de consumentendivisie. De dienstverlening aan de armere klanten wordt verwaarloost²¹. Nederlandse NGO's hebben de

16 AFX-NL, April 29, 2003 Tuesday, ABN AMRO wil belang Britse Insys verkopen.

17 The call to the five banks is signed by the following organisations: Friends of the Earth Netherlands (Milieudefensie), Burma Centre Netherlands, Oxfam Netherlands, ICCO, HOM, Both Ends, IUCN, Greenpeace, Justitia et Pax, Multatuli Travel, Body Shop, Pax Christi, IKV, TNI, SOMO, XminY, Evert Vermeer Stichting, ASN Bank and Dutch Parliament groups of various colours: CDA, VVD, PvdA, GroenLinks, D66, SP and ChristenUnie.

18 Persbericht Milieudefensie, 'Banken spelen dubbel spel, 12 april 2002.

19 Bron: Liberalisation in banking services does not have the stated effects, summary of the case study of ABN AMRO in Brazil, by Myriam Vander Stichele, SOMO, March 2002

20 http://www.somo.nl/somo_ned/projecten/GATS%20case%20ABN.pdf, 'Niet iedereen wint bij de offensieve inzet van Nederland in de WTO: Case study over ABN AMRO in Brazilië', SOMO, december 2001.

21 Hierbij gaat het om sluiting van kantoren, dienstverlening via internet terwijl armen geen computer hebben, kasopnames alleen mogelijk met een minimumbedrag van EUR 450, een eis tot een bepaald minimuminkomen om een rekening te kunnen openen.

Nederlandse regering gevraagd zich binnen de GATS onderhandelingen in te zetten voor het recht op (financiële) basisvoorzieningen, ook voor de armen.

Daarbij is ABN AMRO een veel minder goede werkgever in Brazilië dan in Nederland wat betreft arbeidsomstandigheden, lonen, en relatie met de vakbond. ABN AMRO is lid van veel lobby organisaties die grote invloed uitoefenen op de GATS onderhandelingen.

Financiering van oliepalmlantagebedrijven

Sinds 1995 zijn de banken ABN AMRO, Fortis, de ING Groep en Rabobank betrokken geweest bij de financiering van oliepalmlantagebedrijven die zich in Indonesië schuldig maakten aan de vernietiging van tropisch regenwoud. Dat ging vaak gepaard met grootschalige, illegale bosbranden. De lokale bevolking, die van de bossen afhankelijk is voor medicijnen, voedsel en bosbouw, was hiervan als eerste de dupe. In juli 2000 hebben Milieudefensie en Greenpeace de banken hierop aangesproken. De milieuorganisaties publiceerden drie rapporten over de betrokkenheid van de banken bij de vernietiging van tropisch regenwoud in Indonesië. In februari 2001 startte Milieudefensie een briefkaartenactie aan de banken, die 20.000 reacties opleverde. Daarna kwam er schot in de onderhandelingen. Deze vier banken zijn ondertussen akkoord gegaan met de basisvoorwaarden waaraan investeringen in oliepalmlantagebedrijven volgens de milieuorganisaties moeten voldoen: geen ontbossing, geen bossen verbranden, handelen binnen de wettelijke voorschriften en de rechten en wensen van de lokale bevolking respecteren. ABN AMRO is de milieuorganisaties zelfs verder tegemoetgekomen dan dat die hadden gevraagd. Het nieuwe beleid van de bank geldt voor alle activiteiten die waardevolle bossen dreigen aan te tasten. Bij de aanleg van bijvoorbeeld oliepijpleidingen of acaciaplantages (voor de papierindustrie) zal ABN AMRO dezelfde criteria gebruiken.

Financiële dienstverlening in de mijnbouwsector

Uit het onderzoek van SOMO naar ABN AMRO en mijnbouwfinanciering van 1997²² bleek dat ABN AMRO tussen '95 en '97 een 5^e plaats bekleedde bij de 'Leading Global Mining Finance Arrangers' en een 12^e plaats bij de 'Leading Global Finance Providers'.

ABN/AMRO, is door de grondstoffencampagne van Milieudefensie (VMD) sinds 1998 'De Vervuiler' gedoopt. ABN AMRO is wereldwijd een van de grootste financiers van grootschalige mijnbouwprojecten. Met deze projecten zijn miljarden gemoeid. Mijnbouw bevindt zich vaak in ontwikkelingslanden en een grote zorg is de milieuschade. De kwalijke voorbeelden zijn de Norilsk zinkmijn in Siberië en de Freeport koper- en goudmijn in Indonesië

De Norilsk Nikkelmijn

In Norilsk staat de grootste nikkelproducent en grootste bron van verzurende stoffen ter wereld. Norilski Nikel Kombinat (NKK) blaast bijna zestien keer zoveel zwaveldioxide de lucht in als heel Nederland. De zwavelconcentratie van lucht in Norilsk is ten minste veertig keer het toegestane niveau, wat tot allerlei gezondheidsklachten bij de bevolking leidt. NKK weigert de boete van 2,7 miljoen gulden te betalen, die het bedrijf een aantal jaren geleden kreeg opgelegd vanwege de gigantische luchtvervuiling. Tot op de dag van vandaag heeft de nikkelproducent nog niets gedaan om de kwaliteit van de lucht in Norilsk te verbeteren. De ABN AMRO heeft kredieten ter waarde van 220 miljoen gulden voor mijnbouwwerktuigen en export geregeld.²³

²² 'ABN AMRO en mijnbouwfinanciering' in opdracht van Milieudefensie, 1997

²³ <http://www.milieudefensie.nl/campagnes/groncamp/abn-info.htm>

De Freeport goud- en kopermijn

De Grasberg van Freeport-RTZ in West Papoea (Indonesië) is de grootste goudmijn ter wereld en de op twee na grootste kopermijn. Dagelijks wordt er 260 duizend ton mijnbouwafval in de Ajikwa-rivier gestort. Een hoeveelheid die overeenkomt met de dagelijkse afvalproductie van Nederland. Dit afval zit vol zwavelverbindingen en zware metalen. De Ajikwa-rivier is voor de bewoners van levensbelang voor voedsel en drinkwater. De Papoea-stammen Amungme en Komoro protesteren al sinds de jaren zeventig tegen de mijn. Het leger treedt op met harde hand. Vanaf de eerste graafwerkzaamheden aan de mijn tot aan de dag van vandaag zijn er al zo'n tweeduizend mensen omgebracht. De ABN AMRO was in 1997 ongeveer tien jaar mede-financier van de Freeport- mijn.

In 1997 werd door Vereniging Milieudefensie gewezen op de milieuvervuiling van de mijnen waarin belegd werd. In 1998 organiseerde Milieudefensie samen met de Universitaire Milieu Platforms (UMP's) een handtekeningenactie onder studenten gericht aan ABN AMRO.

In een gesprek met Milieudefensie op 17 december 1998 verklaarde ABN/AMRO van de Freeportmijn te zullen eisen, dat zij een onafhankelijk onderzoek laat verrichten naar haar sociale en milieu-effecten. Voorts moet de mijn over de uitvoering van dit onderzoek overeenstemming zien te bereiken met de plaatselijke bevolking. Het onderzoek is de eerste stap die moet leiden tot oplossing van de door de mijn veroorzaakte milieuvervuiling en schending van mensenrechten. ABN AMRO verklaarde dat deze stap niet op zichzelf zou staan. Het zou gaan om een beleidswijziging die betrekking heeft op alle mijnbouwprojecten die de bank financiert. Tot op dit moment, juni 2003, werkt ABN AMRO nog aan het mijnbouwbeleid.

Achteraf geeft ABN AMRO aan dat Freeport geen krediet had moeten krijgen, omdat de milieukwesties onvoldoende geregeld waren.²⁴

Financiële dienstverlening in de diamanthandel

Onderzocht is wat de verantwoordelijkheid van de ABN AMRO is in deze sector²⁵, als grootste kredietverstrekker in de diamantindustrie. Een conclusie uit het rapport is dat ABN AMRO zich aan de ene kant actief opstelt in de strijd tegen conflictdiamanten door binnen de daarvoor opgezette organisatie World Diamond Council (WDC) actief te zijn, maar anderzijds verricht ABN AMRO zelf geen tot weinig onderzoek naar haar cliënten en is er geen samenwerking tussen banken als het gaat om handelaren in conflictdiamanten te identificeren. De industrie, waaronder ABN AMRO, vindt nu dat het de taak van de VN is om de voorgestelde maatregelen (het Kimberly proces) te implementeren.

ABN AMRO heeft geen financiële betrokkenheid met diamantmijnen, herhaald onderzoek derzoek in 2001 toonde opnieuw geen betrokkenheid met diamantmijnen aan²⁶, ABN AMRO heeft wel leningen verstrekt aan diamantbedrijven, maar niet binnen Afrika. ABN AMRO heeft geen deelnemingen in diamantmijnbouwbedrijven.

ABN AMRO heeft aangegeven dat klanten die zich bezig houden met conflictdiamanten de deur te wijzen.

²⁴ ABN AMRO ontdekt schone lening, De Volkskrant, 6 november 2001.

²⁵ Onderzoek van SOMO in opdracht van NiZa, 'Onderzoek naar de rol van financiële instellingen in de diamanthandel: ABN AMRO en de Nederlandse bank, Mei 2001.

²⁶ In het onderzoek van SOMO in 2001, naar de rol van ABN AMRO in de diamanthandel, gaf de directeur van de International Diamond Division van ABN AMRO aan, dat ABN AMRO geen leningen vertrekt aan diamantmijnen omdat ze meestal in te risicovolle landen liggen waarbinnen geen leningen worden verstrekt. Dus dit betreft geen sectorbeleid maar een landenbeleid.

H4. MVO Beleid van ABN AMRO

Overzicht MVO Beleid

- In 1992 tekende de ABN AMRO de Business Charter for Sustainable Development van de Internationale Kamer van Koophandel. Deze charter gericht op milieu is gelanceerd in 1992 en is ondertekend door meer dan 2.300 bedrijven.
- De ‘Corporate Values’ van ABN AMRO waren in 1997 gelanceerd. De 4 ABN AMRO waarden zijn: integriteit, teamwork, respect en professionaliteit.
- In juli 2000 laat de ABN AMRO weten lid te zijn geworden van de World Business Council for Sustainable development (WBCSD). De WBCSD is een coalitie van ongeveer 160 bedrijven in 30 landen. Deze bedrijven streven ernaar de winstdoelstelling op een verantwoorde manier te realiseren, met aandacht en respect voor milieu en sociale vraagstukken.
- ABN AMRO is lid van de VBDO, Vereniging van Beleggers voor Duurzaam Ondernemen.
- ABN AMRO participeert in Samenleving & Bedrijf, dat in Nederland werd opgericht door grote Nederlandse bedrijven. Het standpunt van de Vereniging is hetzelfde als het SER advies: dat bedrijven zelf verantwoordelijk zijn voor Maatschappelijk verantwoord ondernemen en dat daarvoor geen rol is weggelegd voor de overheid.
- Op 5 oktober 2001, keurde het management het bosbouw sectorbeleid ‘Forestry & Tree Plantations’ goed.
- In 2002 zijn de Business Principles en de ABN AMRO Waarden ingevoerd.
- ABN AMRO neemt deel aan de ronde tafel discussies over ondernemen en mensenrechten in Nederland. Deze discussie houden een dialoog in met Nederlandse MNO’s en Amnesty International.
- 4 Juni 2003 kondigde ABN AMRO via een persbericht aan dat zij de ‘Equator Principles’ zullen invoeren.
- In het jaarverslag van 2002 staat dat ABN AMRO een speciale unit heeft opgezet voor het beheer van milieu- en sociale risico’s. Deze unit gaat, samen met andere specialisten op dit terrein, de commerciële bedrijfsonderdelen stimuleren om proactiever te werk te gaan bij de analyse van duurzaamheidsaspecten van hun activiteiten.

MVO ontwikkelingen.

- ABN AMRO is een dialoog gestart met NGO's om het eigen beleid ten aanzien de sectoren mijnbouw en energie aan te passen, eerste bijeenkomst over de mijnbouw is geweest in voorjaar 2003. De 2^e bijeenkomst over het olie en gas sectorbeleid is op 23 juni 2003.
- ABN AMRO geeft aan ten aanzien van de aantijging dat zij clusterbommenfabrikant Insys financieren, aan dat ABN AMRO geen eigenaar is van Insys, en dat Insys geen clusterbommen maakt, maar alleen bestaande voorraden test. Verder geven ze aan in afwachting op nieuwe wetgeving van de Nederlandse regering die clusterbommen zal verbieden, dat ABN AMRO geen nieuwe transacties of relaties zal aangaan met bedrijven die betrokken zijn met clusterbommen, en dat ze het belang in Insys willen verkopen.
- In het jaarverslag van 2002 staat dat ABN AMRO werkt aan haar eerste Global Sustainability verslag, dit zal naar verwachting in 2004 gepubliceerd worden.
- ABN AMRO overweegt om voor alle sectoren waarin zij actief is een duurzaamheidsbeleid op te stellen.

De bedrijfsgedragscode: ‘De Business Principles’

In deze paragraaf staat de vraag centraal of het bedrijf een bedrijfsgedragscode heeft en zo ja:

-Wat is de kwaliteit van de gedragscode of de richtlijnen die het bedrijf heeft ondertekend? -

Bevat zij verwijzingen naar de ILO conventies, de OESO-Richtlijnen of VN Verdragen?

-Is er sprake van ketenverantwoordelijkheid?

-Hoe verhouden de door het bedrijf opgestelde normen zich tot het MVO Referentiekader²⁷

zoals deze is opgesteld door NGO coalitie voor Maatschappelijk verantwoord ondernemen?

De ‘Corporate Values’ van ABN AMRO werden in 1997 gelanceerd. De 4 ABN AMRO waarden zijn: integriteit, teamwork, respect en professionaliteit.

In november 2001 werden de Business Principles en de ABN AMRO Waarden (=Corporate values) gepubliceerd, en in 2002 ingevoerd.

De tien richtlijnen in de ‘Business Principles’ die ‘als een kompas die richting moeten aangeven’ zijn :

1. Wij zijn het hart van onze organisatie²⁸
2. Wij streven naar topkwaliteit
3. Wij streven naar maximale aandeelhouderswaarde op lange termijn
4. Wij managen risico’s gedegen en professioneel²⁹
5. Wij streven naar optimale dienstverlening³⁰
6. Wij bouwen ons bedrijf op vertrouwelijkheid
7. Wij beoordelen onze zakenpartners op hun normen en waarden
8. Wij zijn een verantwoordelijke organisatie en gedragen ons als een “good corporate citizen”.³¹
9. Wij respecteren de mensenrechten en het milieu³²
10. Wij zijn aanspreekbaar op ons handelen en zullen openheid betrachten.³³

In de brochure “Onze Business Principles toegelicht”, staat dat ‘de beste manier om (in de praktijk) inhoud te geven aan de Business Principles, is om de implicaties ervan uit te werken’. Daarbij geeft ABN AMRO aan dat zij hiermee pas aan het begin staan.

Tevens staat in deze brochure dat ABN AMRO specifieke risk management policies op het gebied van milieu en mensenrechten heeft. Dit is een referentie aan de ABN AMRO Risk Policies. Ongeveer gelijktijdig met het publiceren van de Business Principles was het

²⁷ Dit referentiekader voor maatschappelijk verantwoord ondernemen is een initiatief van het MVO Platform, een coalitie van Nederlandse Maatschappelijk Organisaties die actief zijn op dit terrein. Het referentiekader is een inventarisatie van normen, afspraken en operationele aspecten die bij MVO in internationaal verband een rol spelen. Uitgangspunt daarbij zijn internationaal breed onderschreven verdragen, richtlijnen en instrumenten die direct of indirect tot maatschappelijke verplichtingen en verantwoordelijkheden van ondernemingen leiden. Het referentiekader is op te vragen via SOMO en is ook te vinden op www.mvo-platform.nl

²⁸ De toelichting van ABN AMRO bevat een referentie aan veilige en gezonde werkomgeving voor alle medewerkers, maar geen verwijzing naar ILO normen op dit gebied.

²⁹ in hun toelichting: ‘een transactie met een onaantrekkelijk reputatieprofiel moet worden vermeden’.

³⁰ In hun toelichting bij 5: melding van procedures voor klantenacceptatie en zorgvuldige afwegingen voor transacties. Daarbij ook vermelding dat ABN AMRO niet verantwoordelijk is voor de activiteiten van de klanten.

³¹ In hun toelichting: “wij houden ons aan de wetten en de voorschriften van de landen waarin wij actief zijn”.

³² In hun toelichting “als commerciële organisatie kunnen en mogen wij niet treden in de verantwoordelijkheden van overheden”

³³ ABN AMRO is van plan om de Business Principles ook in te voeren in de ondernemingen waarin zij een 50% belang hebben of meer.

sectorbeleid voor bosbouw goedgekeurd door het management: 'ABN AMRO Risk Policies: Forestry & Tree Plantations', oktober 2001. Zie ook in de bijlage.

Analyse van de Business Principles

SOMO heeft de volgende aanmerkingen op de Business Principles

- zij bevat geen verwijzingen naar de ILO conventies, de OESO-Richtlijnen of VN Verdragen, de bewoordingen zijn vrij vaag,
- Ontbreken van transparantie en rapportage, ABN AMRO heeft inmiddels aangegeven dat er gewerkt wordt aan een Global Sustainability verslag.
- Geen transparantie met betrekking tot de implementatie.
- Geen onafhankelijke controle.
- ABN AMRO zegt zich gebonden te voelen aan lokale wetgeving en voorschriften, het probleem is vaak dat deze niet voldoen aan internationale standaarden.

ABN AMRO Risk Policies: MVO beleid op sector niveau

De ABN AMRO Risk Policies: bosbouwbeleid.

Op 5 oktober 2001, keurde het management de 'Forestry & Tree Plantations' goed. Dit sectorbeleid voor bosbouw kwam tot stand naar aanleiding van de palmolieplantage affaire. ABN AMRO volgt hierin de basisvoorwaarden die milieuorganisaties hebben opgesteld.

Namelijk:

- Geen ontbossing
- Geen bossen verbranden
- Handelen binnen de wettelijke voorschriften
- De rechten en de wensen van de lokale bevolking respecteren.

ABN AMRO respecteert een interval van 5 jaar tussen het kapmoment en de plantage. Verder is opmerkelijk aan dit akkoord dat het verder gaat dan de lokale wetgeving, doorgaands verbergen bedrijven zich achter de lokale wetgeving (zo ook ABN AMRO in haar Business Principles). ABN AMRO geeft in dit sectorbeleid geen enkel project meer te financieren dat waardevolle bossen aantast.

Sector beleid voor mijnbouw en voor olie- en gas.

Al enige tijd belooft ABN AMRO richtlijnen voor mijnbouw en de productie van olie en gas. In 2001 gaf ABN AMRO aan dat ze in 2002 zouden verschijnen. In het jaarverslag van 2002 (p. 22) staat:

'Voor de financiering van bos- en mijnbouw hebben wij met succes een bankbreed beleid geïntroduceerd. Dit beleid is in nauw overleg met klanten en andere belanghebbende uitgewerkt.'

Bij navraag bij ABN AMRO³⁴ door SOMO in juni '03 blijkt dat het mijnbouw beleid nog steeds in ontwikkeling en intern is.

Een 1^e stakeholder dialoog is gehouden met een aantal Nederlandse NGO's om de concept tekst van het mijnbouwbeleid te bespreken. De bijeenkomst is gehouden in voorjaar 2003. De deelnemers waren: Het Wereldnatuurfonds (WNF), Milieudefensie, Amnesty International, Gemma Crijns van Nijenrode, en UICN. Navraag bij Milieudefensie³⁵ leert dat zij tot op dit moment (23 juni 03) nog geen reactie van ABN AMRO hebben ontvangen naar aanleiding van hun commentaar op de concepttekst. De NGO's die deelnamen aan de bijeenkomst waren nog niet tevreden over de passages aangaande mensenrechten, het milieu en sociale aspecten.

³⁴ Telefonische informatie, 23 juni '03, geproken met Monika Veric van ABN AMRO, afdeling Communicatie.

³⁵ Monique de Lede, gesprek op 23 juni 2003.

Omdat het tot op heden intern beleid is, en de deelnemers aan de stakeholders dialoog voor geheimhouding hebben moeten tekenen, is er op dit moment geen inhoudelijke informatie over het mijnbouwbeleid beschikbaar.

Op 23 juni '03 vindt er een tweede bijeenkomst plaats waarin de concepttekst voor het sectorbeleid olie- en gas van ABN AMRO wordt besproken. Aan deze bijeenkomst nemen een groter aantal NGO's aan deel, waaronder internationale NGO's.

Codes voor de financiële sector

In deze paragraaf staat de vraag centraal welke richtlijnen en/of (sector)gedragscodes ABN AMRO heeft ondertekend.

De 'Equator Principles'

Wereldwijd hebben tien grote banken met elkaar internationale standaarden afgesproken op het gebied van sociale en milieuaspecten bij de financiering van ontwikkelingsprojecten. Het gaat daarbij onder meer om de financiering van vliegvelden, energiecentrales, waterzuivering en infrastructurele werken.

Onder de banken die de regels omarmen bevinden zich de Nederlandse banken ABN AMRO en Rabobank. Verder gaat het om onder meer Citigroup, Credit Suisse First Boston, Credit Lyonnais en Barclays.

Bij de zogeheten 'equator principles' gaat het om strikte, maar wel vrijwillige standaarden die zijn opgesteld door de Wereldbank ter voorkoming van water- en luchtvervuiling door grote bouwprojecten.

Volgens een persverklaring van de banken gelden de regels wereldwijd, maar zijn ze vooral bedoeld voor ontwikkelingslanden met slecht toegeruste of onwillige autoriteiten. De banken verwachten dat dit leidt tot investeringen met meer zekerheid voor de klanten en veiligere leningen voor de banken.

Volgens de woordvoerder van ABN AMRO is er - op initiatief van deze bank - sinds oktober 2002 gewerkt aan het opstellen van de standaarden, gebaseerd op gedrags- en richtlijnen van de Wereldbank en de International Finance Corporation (IFC). Dat laatste instituut is een onderdeel van de Wereldbank dat zich bezighoudt met investeringen in de particuliere sector en is nauw betrokken geweest bij het vormgeven van de principes.

Aanvankelijk werkte ABN AMRO met drie andere banken samen, later werd de club uitgebreid tot tien banken. Volgens de zegsman van ABN AMRO ligt het in de verwachting dat andere banken zich in de toekomst ook confirmeren aan de standaarden die nu op tafel liggen.

De tien banken die de principes hebben onderschreven, hadden in 2002 gezamenlijk voor ongeveer \$ 14,5 mrd aan projectfinancieringen verschaft, aldus consultantbureau Dealogic. Dat is zo'n 30% van de wereldwijde markt op dit gebied. ABN AMRO nam daarvan \$ 895 mln voor haar rekening in 24 projecten.

Banken die de principes onderschrijven, verplichten zich alleen leningen te verschaffen aan projecten als - in de ogen van de bank - voldoende is aangetoond dat de betrokkenen in staat en bereid zijn zich te houden aan de aangenomen principes. Zo moet worden gewaarborgd dat projecten maatschappelijk verantwoord zijn en in overeenstemming met goed milieubeheer.³⁶

Kritiek van NGO's op de 'Equator Principles'

Milieudefensie vindt het gepresenteerde akkoord een eerste stap richting duurzaam investeringsbeleid. Maar de sociale- en milieunormen die de banken hebben opgesteld,

³⁶ Het Financieele Dagblad, 5 juni 2003.

worden slechts toegepast op basis van vrijwilligheid. Milieudefensie vindt het cruciaal dat de uitvoering en controle goed wordt geregeld en dat banken transparant optreden. In de huidige plannen van de banken is dat volgens hen volstrekt onvoldoende geregeld. Daardoor is er geen enkele garantie dat ABN AMRO en andere banken in de toekomst niet langer geld zullen lenen voor projecten die tot grote milieu- en sociale problemen leiden. Het is volgens Milieudefensie van groot belang dat een onafhankelijke instantie controleert of bij projecten die banken financieren de normen daadwerkelijk worden nageleefd. Bovendien moet alle relevante informatie over dergelijke projecten voor belanghebbenden, zoals mogelijk gedupeerden, NGO's en werknemers, beschikbaar zijn. Uit het akkoord blijkt echter dat de banken belanghebbenden nog steeds niet willen informeren over de sociale- en milieueffecten van hun projecten. Bovendien willen de banken niet uitsluiten dat ze in de toekomst projecten zullen financieren in kwetsbare ecologische gebieden. Bovendien is er geen klachtenprocedure.³⁷

Ook volgens het WWF (World Wildlife Fund) zijn de Equator Principles niet toereikend³⁸.

De UNEP Code for financial institutions.

De UNEP code voor en door financiële dienstverleners heet voluit: 'UNEP Statement by Financial Institutions on the Environment & Sustainable Development. Deze sectorcode is niet door ABN AMRO ondertekend.

De WBCSD Working Group Finance

De WSDCD is een coalitie van ongeveer 160 bedrijven in 30 landen. Deze bedrijven streven ernaar de winstdoelstelling op een verantwoorde manier te realiseren, met aandacht en respect voor milieu en sociale vraagstukken. Tezamen met 10 andere topmannen (CEO's) van bedrijven in de financiële dienstverlening, heeft R.W.J. Groenink van ABN AMRO een verklaring opgenomen ten aanzien van duurzame ontwikkeling. (zie ook in de bijlagen, CEO's and Chairmen's Statement)

ICC Charter

ABN AMRO onderschrijft de ICC (International Chamber of Commerce) Charter for sustainable Development. Deze charter gericht op milieu is gelanceerd in 1992 en is ondertekend door meer dan 2.300 bedrijven.

³⁷ Persbericht Milieudefensie, Duurzaamheidsakkoord zonder garanties, 4 juni 2003.

Zie voor 'NGO collective analyses of the Equator Principles' on url

http://www.financeadvocacy.org/mod.php?mod=userpage&page_id=9

³⁸ "The Equator Principles as they stand would still have allowed funding to move forward for the OCP pipeline," commented Efrain Toapanta, a local resident of Mindo, Ecuador. Mindo's ecotourism base is threatened by the pipeline, and was the site of the most intense resistance to the project. "As the people most affected by these large-scale projects, we are interested in seeing the banks commit to standards that would build local economies and preserve the integrity of the ecosystems on which we are dependent. The Equator Principles as they stand do not offer this protection."

A background statement released by WWF and other NGOs lists eight different reasons why the principles do not go far enough. These include lack of transparency, a weakness on human rights, and no commitment to cease funds to projects in the most endangered regions. WWF Statement on Equator Principles, June 5, 2003

H5. De implementatie van het MVO beleid.

In dit hoofdstuk staat de vraag centraal hoe de implementatie van het MVO beleid heeft plaatsgevonden. Zijn er managementsystemen, is er sprake van interne monitoring, is er sprake van stakeholderbetrokkenheid, hoe is het gesteld met de transparantie en hoe wordt er gerapporteerd, is er sprake van onafhankelijke verificatie? Wie is binnen het bedrijf verantwoordelijk voor het MVO beleid?

Stakeholder betrokkenheid

Voor de opstelling van het eigen sectorbeleid is ABN AMRO een dialoog gestart met NGO's om het eigen beleid ten aanzien de sectoren mijnbouw en energie aan te passen. De eerste bijeenkomst over de mijnbouw is geweest in voorjaar 2003. De 2^e bijeenkomst over het olie en gas sectorbeleid was op 23 juni 2003. Er is derhalve stakeholder betrokkenheid bij het opstellen van het sectorbeleid voor mijnbouw en voor olie- en gasbeleid. Dit was niet het geval bij het opstellen van de Business Principles.

Transparantie en rapportage voor stakeholders

Kritiek vanuit de NGO's op de Equator Principles is dat het akkoord blijkt dat de banken stakeholders nog steeds niet willen informeren over de sociale- en milieueffecten van hun projecten.

ABN AMRO geeft aan te willen rapporteren over de invoering en naleving van de Business Principles. Het eerste Global Sustainability Report wordt pas verwacht in 2004.

Onafhankelijke verificatie

Ten aanzien van de Equator Principles is er geen onafhankelijke instantie die controleert of bij projecten die banken financieren de normen daadwerkelijk worden nageleefd.

ABN AMRO maakt ten aanzien van al haar MVO beleid geen melding van onafhankelijke controle.

Afdeling Risk Management ABN AMRO ³⁹

In het jaarverslag van 2002 staat dat ABN AMRO een speciale unit heeft opgezet voor het beheer van milieu- en sociale risico's. Deze unit gaat, samen met andere specialisten op dit terrein, de commerciële bedrijfsonderdelen stimuleren om pro actiever te werk te gaan bij de analyse van duurzaamheidsaspecten van hun activiteiten.

In het bestek van dit korte onderzoek is het niet mogelijk om een beoordeling te geven van deze implementatie.

Onderzoek CNV:

Uit recent onderzoek van Dienstenbond CNV kwam de bank nu juist als onderneming uit de bus waar de werknemers openlijk twijfelen aan het maatschappelijk verantwoorde karakter van het bedrijf. De helft van het **ABN AMRO**-personeel vindt de eigen werkgever onvoldoende actief op dit gebied en een groot deel noemde maatschappelijk verantwoord ondernemen 'een pr-verhaal'.⁴⁰

Deze uitkomst geeft aanleiding te concluderen dat de implementatie van het beleid nog niet voldoende is.

³⁹Verantwoordelijk voor de afdeling is dhr. H. Mulder, Director-General Risk Management Division.

⁴⁰ **ABN AMRO** bank legt personeel langs maatschappelijke meetlat, De Telegraaf, September 14, 2002

H6. De MVO bedrijfsanalyse

ABN AMRO heeft risicovolle activiteiten als het gaat om MVO. Met name de activiteiten rond projectfinancieringen, een activiteit waar ABN AMRO juist groot in is. Over 2001 is ABN AMRO uitgeroepen tot 2^e beste arrangeur van projectfinancieringen⁴¹.

ABN AMRO is een belangrijke financiële dienstverlener in de mijnbouwsector, een risicovolle sector als het gaat om MVO, en een belangrijke financiële dienstverlener in de risicovolle olie- en gasector, waar de problematiek rond oliepijpleidingen nu steeds meer aandacht krijgt. Dit zijn ook juist de activiteiten waar de meeste issues spelen en waar de bank op dit moment ook het actiefste in is om beleid voor te formuleren.

Reeds onderschreven richtlijnen door ABN AMRO voor duurzaam ondernemen hebben issues met betrekking tot milieuschade niet weten te voorkomen, hieruit blijkt dat de implementatie van deze richtlijnen in de organisatie geen feit is.

ABN AMRO gaf bij de publicatie van haar Business Principles aan (eind 2001), pas aan het begin te staan van de uitwerking van de richtlijnen in de praktijk. Inmiddels is er de uitwerking op papier voor een aantal sectoren en een aantal belangrijke activiteiten (financiering van ontwikkelingsprojecten). De meeste onduidelijkheid is er op het moment over de transparantie en rapportage aan stakeholders, de implementatie en de onafhankelijke verificatie.

ABN AMRO is aanspreekbaar op haar activiteiten, en heeft bewezen verantwoording te willen afleggen of zonodig haar beleid te willen aanpassen als het gaat om MVO issues.

41 No. 2 Best arranger of Project Finance Loans, Loan Poll 2001: Bank of the Year (Euroweek Review of the Year, January 2002)